

**UCHWAŁA NR V.19.24
RADY POWIATU MIĘDZYRZECKIEGO**

z dnia 26 czerwca 2024 r.

**w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Profilaktycznego w Zakresie Promowania i Wdrożenia
Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą
Domową na lata 2024-2025**

Na podstawie art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 1 oraz ust.3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424) Rada Powiatu Międzyrzeckiego postanawia, co następuje:

§ 1. Uchwala się Powiatowy Program Profilaktyczny w Zakresie Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową na lata 2024-2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Międzyrzeczu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Powiatu

Irena Buzarewicz-Kowal

**Powiatowy program profilaktyczny
w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci
w rodzinach zagrożonych przemocą domową na lata 2024 – 2025**

Spis treści

I.	Wprowadzenie	1
2.	Cele programu	3
3.	Adresaci i realizatorzy programu	4
4.	Czas realizacji i źródła finansowania	4
5.	Monitoring i ewaluacja programu	5

I. Wprowadzenie

Rodzina jest pierwszym, naturalnym środowiskiem każdego dziecka. To właśnie „rodzina” powinna wychowywać je w miłości, dawać możliwość rozwoju, rozumieć jego potrzeby, być wzorem jego postępowania. Rodzina zaspokaja najważniejsze potrzeby każdego dziecka – potrzebę miłości, stabilizacji i bezpieczeństwa.

Zmiany zachodzące w polskich rodzinach są uwarunkowane wieloma przekształceniami. Wyrażają się one między innymi w zmianie modelu wychowania w rodzinie ze skrajnie patriarchalnego w kierunku demokratycznego. Jakość relacji emocjonalnych we wspólnocie rodzinnej warunkuje wiarygodność i autorytet rodziców. W dzieciństwie, ze względu na pierwotność oddziaływań socjalizacyjnych i wychowawczych rodziny, stosunki w niej panujące stanowią wykładnię dla przyszłych zachowań interpersonalnych dziecka, a potem dorosłego. Emocjonalne zabarwienie atmosfery panującej w domu daje młodemu człowiekowi albo poczucie bezpieczeństwa, uznania i przynależności, albo ich brak. Atmosfera napięta, hałaśliwa, depresyjna czy obojętna tworzy podwaliny pod potencjalne trudności psychiczne dziecka, a później człowieka dorosłego. Z drugiej strony, jeśli członków rodziny łączą pozytywne więzi: wzajemne zaufanie, miłość, szacunek, tolerancja, a stosunki między nimi oparte są na współdziałaniu, podziale obowiązków i przywilejów oraz wzajemnej pomocy, wówczas budowana jest osobowość dojrzała i odporna na destrukторы zewnętrzne (potocznie: „rozpraszcze”).

Krzywdzenie dziecka przez najbliższe osoby, rodziców lub opiekunów jest jednym z największych zagrożeń dla jego rozwoju i bezpieczeństwa. Krzywdzenie dziecka (child maltreatment) może mieć formę zarówno przemocy (abuse), jak i zaniedbania (neglect; World Health Organization [WHO], 2018). Przemoc może natomiast przyjmować formę fizyczną, seksualną lub emocjonalną.

W przypadku zaniedbania również można je podzielić na fizyczne (brak odpowiedniej opieki czy zapewnienia fizycznych warunków rozwoju), emocjonalne (brak odpowiedniej więzi, opieki emocjonalnej), ale także medyczne (brak opieki podczas choroby, zapewnienia szczepień itd.) lub prawne (brak rejestracji

dziecka w systemie społecznym), a nawet edukacyjne (brak zapewnienia dziecku możliwości uczenia się). Podsumowując, przemoc wiąże się ze szkodliwym działaniem, zaś zaniedbanie – z zaniechaniem.

Krzywdzenie dzieci powoduje wymierne negatywne konsekwencje na poziomach indywidualnym i społecznym. Wiele z nich dotyczy zdrowia, zarówno jeszcze w dzieciństwie i młodości, jak i późniejszym życiu (WHO, 2006).

Wszystkie dzieci mają prawo do życia bez przemocy. Nie tylko z powodu jej negatywnych konsekwencji dla ich rozwoju i bezpieczeństwa, ale przede wszystkim dlatego, że dzieci powinny być chronione przed przemocą tak samo jak inni obywatele.

Światowa Organizacja Zdrowia definiuje przemoc fizyczną wobec dziecka jako działanie, w wyniku którego dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku interakcji, nad którą kontrolę sprawuje rodzic lub inna osoba odpowiedzialna za

dziecko, której dziecko ufa lub która ma nad nim władzę. Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością zarówno powtarzalną, jak i jednorazową (WHO, 1999).

Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ), definiując przemoc fizyczną wobec dziecka, wskazuje na celowe użycie siły fizycznej, którego efektem jest lub z dużym prawdopodobieństwem może być szkoda dla zdrowia, życia, rozwoju i godności dziecka. Do przemocy ONZ zalicza bicie, kopanie, szarpanie, gryzienie, parzenie, duszenie i trucie ze strony członków rodziny dziecka (Pinheiro, 2006). Przemoc fizyczna wobec dzieci ze strony rodziców lub opiekunów często ma formę kar cielesnych (WHO, 2006).

Komitet Praw Dziecka definiuje karę cielesną lub fizyczną jako każdą karę z zastosowaniem siły fizycznej, której celem jest spowodowanie bólu lub dyskomfortu w jakimkolwiek – choćby najmniejszym – stopniu. Większość z nich obejmuje bicie dzieci (wymierzenie im „lania”, „klapsa”, „policzka”) dłońią lub narzędziem – batem/biczem/pejczem, kijem, pasem, butem, łyżką drewnianą itd. Ponadto kary mogą polegać na np. kopaniu dziecka, potrząsaniu nim lub rzucaniu dzieckiem, drapaniu, szczypaniu, gryzieniu, ciągnięciu za włosy/uszy, zmuszaniu do przebywania w niewygodnej pozycji, przypalaniu, poparzeniu lub zmuszaniu do zjedzenia/połknięcia czegoś (Komitet Praw Dziecka, 2006). Zdaniem Komitetu każda kara cielesna jest poniżająca. Kary takie były dość powszechnie stosowane w wielu społeczeństwach w przeszłości, jednak w coraz większej liczbie krajów, w tym w Polsce od 2010 r., ich stosowanie jest niezgodne z prawem (Global Partnership to End Violence Against Children, 2016).

Przemoc psychiczną, nazywaną również przemocą emocjonalną, wobec dziecka jest trudniej zdefiniować niż przemoc fizyczną, ponieważ nie ma tak jednoznacznego momentu przekroczenia granicy dziecka jak w przypadku np. uderzenia. Przemoc psychiczna to „swego rodzaju kontinuum: niektóre czyny lub zachowania uznawane za stosunkowo łagodne zdarzają się sporadycznie, inne bywają ciężkie i wyjątkowo destrukcyjne” (Iwaniec, 2012, s. 31).

Na definicję przemocy emocjonalnej dodatkowo duży wpływ ma kontekst kulturowy oraz społeczne normy odnoszące się do wychowania i roli opiekuna. Jedną z najbardziej rozpowszechnionych definicji przemocy psychicznej jest ta zaproponowana przez WHO, która za taką przemoc uznaje brak środowiska wspierającego dziecko, w tym dostępności osoby dla dziecka znaczącej, co uniemożliwia mu rozwój kompetencji emocjonalnych i społecznych adekwatnych do jego osobistych możliwości i kontekstu społecznego.

Niekorzystne działania wobec dziecka powodują lub z dużym prawdopodobieństwem mogą spowodować negatywne konsekwencje zdrowotne, psychiczne, moralne lub społeczne dla jego rozwoju. Do przemocy emocjonalnej dochodzi w relacji dziecka z rodzicem lub inną osobą, z którą dziecko pozostaje w relacji opartej na zaufaniu, władzy lub odpowiedzialności. Działania uznawane za krzywdzące obejmują ograniczanie swobodnego poruszania się, upokarzanie, oczernianie, straszenie, dyskryminowanie, wyśmiewanie i wszelkie inne niefizyczne formy wrogiego lub odrzucającego traktowania (WHO, 1999).

Poniższe Tabele Nr 1 i Nr 2 przedstawiają dane o liczbie dzieci w obszarze przemocy domowej.

Tabela nr 1: Dane przedstawiające liczbę dzieci objętych pomocą przez Zespoły Interdyscyplinarne w poszczególnych gminach.

Rok 2023	Liczba przypadków					
	Gmina Bledzew	Gmina Międzyrzecz	Gmina Przytoczna	Gmina Pszczew	Gmina Skwierzyna	Gmina Trzciel
w tym:						
dzieci	14	107	25	7	53	15

Źródło: Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy domowej w powiecie międzyrzeckim.

Tabela nr 2: Liczba dzieci przebywających w rodzinach dotkniętych przemocą domową

Gmina	Liczba rodzin	Osoba stosująca przemoc domową				Liczba dzieci – kategorie wiekowe			
		ojciec	matka	inne osoby spokrewnione	Liczba dzieci w rodzinach	0-6 lat	7-13 lat	14-16 lat	Powyżej 16 lat
Pszczew	4	3	1	0	7	6	1	0	0
Międzyrzecz	4	32	18	9	107	32	45	26	4

Bledzew	7	0	1	4	14	5	4	4	1
Przytoczna	12	8	3	1	25	5	15	3	2
Skwierzyna	32	23	10	5	53	26	18	6	3
Trzciel	23	19	4	4	44	16	11	14	3
Łącznie	122 Zmniejszyła się liczba o 35 w stosunku do 2022r.	85 Zmniejszyła się liczba o 9 w stosunku do 2022r.	37 Wzrosła liczba o 8 w stosunku do 2022r.	23 Wzrosła liczba o 2 w stosunku do 2022r.	250 Wzrosła liczba o 55 w stosunku do 2022r.	90 Wzrosła liczba o 9 w stosunku do 2022r.	94 Wzrosła liczba o 26 w stosunku do 2022r.	10 Wzrosła liczba o 25 w stosunku do 2022r.	13 Zmniejszyła się o 5 w stosunku do 2022r.

Źródło: Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy domowej i Ośrodki Pomocy Społecznej w powiecie międzyrzeckim.

Niniejszy Program jest spójny z Powiatowym Programem przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w powiecie międzyrzeckim na lata 2016-2025, (Uchwała Nr III.11.24 Rady Powiatu Międzyrzeckiego z dnia 29 maja 2024r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXI.105.16. Rady Powiatu Międzyrzeckiego z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie międzyrzeckim na lata 2016-2025”).

Opracowano w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu.

II. CELE PROGRAMU

Celem głównym programu jest zwiększanie liczby dzieci wychowywanych bez przemocy domowej.

Osiągnięcie celu głównego jest możliwe poprzez realizację niżej opisanych celów szczegółowych.

1.	<i>Cel szczegółowy: zwiększenie świadomości społecznej na temat przemocy domowej</i>	
Działanie		Wskaźniki
1.1	Prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie przemocy domowej wobec dzieci	Liczba działań.
1.2	Rozpowszechnianie informacji o instytucjach i organizacjach pozarządowych działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie	Liczba akcji informacyjnych.

Uzasadnienie:

Zjawisko przemocy wobec małoletnich odciska swój ślad w jego psychospołecznym funkcjonowaniu. Wagę tego doświadczenia podkreśla fakt, że osobami stosującymi przemoc są najczęściej rodzice, czyli osoby naturalnie predysponowane do zapewniania dziecku poczucia bezpieczeństwa.

Upowszechnianie wiedzy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zwłaszcza w stosunku do jej najmłodszych członków, ma na celu uświadomienie społeczeństwu potrzeby reakcji wobec krzywdzonego dziecka.

2.	<i>Cel szczegółowy: pomoc rodzinom z z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonych przemocą domową</i>	
Działanie		Wskaźniki
2.1	Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa, w tym prawnego, psychologicznego i pedagogicznego.	Liczba udzielonych porad.
2.2	Zajęcia, warsztaty, szkolenia grupowe lub indywidualne podnoszące umiejętności wychowawcze rodziców.	Liczba zajęć, warsztatów, szkoleń.
2.3	Realizacja programów dla osób stosujących przemoc domową, w tym wobec dzieci	Liczba osób biorących udział w programie.
2.4	Współpraca instytucji działających i pracujących na rzecz dziecka i rodziny.	Liczba zorganizowanych spotkań.

Uzasadnienie:

Przemoc w środowisku domowym wywiera istotny wpływ na rozwój psychiczny, emocjonalny i fizyczny dziecka. To właśnie rodzice są pierwszymi wychowawcami dziecka i uczą norm postępowania oraz określonych zachowań. Tym samym zasadne jest podejmowanie działań w zakresie propagowania prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich, sposobów rozwiązywania konfliktów domowych.

Zadaniem rodziców jest wychowanie zdrowego emocjonalnie i fizycznie dziecka. Nie wszystkie rodziny potrafią jednak tego dokonać samodzielnie, stąd tak istotne jest usprawnianie systemu wsparcia rodzin w procesie wychowania dzieci i kładzenie nacisku na kształtowanie odpowiednich postaw rodzicielskich.

3.	<i>Cel szczegółowy: podnoszenie wiedzy, kompetencji i umiejętności osób zajmujących się problemem przemocy domowej.</i>	
	Działanie	Wskaźniki
3.1	Organizowanie spotkań i szkoleń dla przedstawicieli instytucji oraz organizacji pozarządowych zajmujących się problemem przemocy domowej.	Liczba spotkań, szkoleń.
3.2	Wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy pracownikami służb, instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej i przemocy wobec dzieci.	Liczba zorganizowanych spotkań
3.3	Organizowanie superwizji dla osób pracujących w obszarze przemocy domowej.	Liczba osób korzystających z superwizji.

Uzasadnienie:

W celu zwiększenia profesjonalizmu i skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do pomagania dziecku i rodzinie niezbędne jest nieustanne doskonalenie kadry instytucji świadczących pomoc, poprzez udział pracowników w szkoleniach i konferencjach. Wykwalifikowana kadra jest w stanie zapewnić wysoką jakość świadczonych usług oraz skuteczną pomoc dając odzwierciedlenie w efektach pracy z rodzinami zagrożonymi lub dotkniętymi przemocą domową.

Poprzez podejmowanie działań profilaktycznych oczekuje się zmniejszenia skali przemocy domowej w powiecie międzyrzeczkim, w tym przemocy wobec dzieci.

III. Adresaci i realizatorzy Programu

Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową na lata 2024 – 2025 jest skierowany do mieszkańców powiatu międzyrzeckiego, adresatów Programu, a w szczególności do:

- 1) społeczności lokalnej,
- 2) rodzin i dzieci zagrożonych przemocą domową,
- 3) rodzin i dzieci doświadczających przemocy domowej,
- 4) osób stosujących przemoc domową,
- 5) rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach materialnych, życiowych, zawodowych,
- 6) organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny,
- 7) służb, zespołów i instytucji pracujących i działających w obszarze wsparcia dziecka i rodziny,
- 8) służb, zespołów i instytucji pracujących i działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w tym przemocy wobec dzieci,
- 9) szkół, poradni psychologiczno-pedagogicznych i innych placówek oświatowych,
- 10) kuratorów Sądu Rejonowego w Międzyrzeczu,
- 11) placówek służby zdrowia.

IV. Czas realizacji i źródła finansowania Programu

Realizacja niniejszego Programu będzie trwała w latach 2024 – 2025. Działania umożliwiające osiągnięcie celów szczegółowych i celu głównego będą finansowane ze środków własnych realizatorów oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

V. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring Programu będzie prowadzony corocznie, poprzez sprawdzanie stopnia osiągnięcia założonych celów.

Ewaluację Programu będzie prowadziło Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu poprzez wykorzystanie informacji pozyskanych od pozostałych realizatorów. Realizatorzy Programu będą przekazywać informacje o realizacji Programu w danym roku kalendarzowym do końca lutego następnego roku.

Informacje będą przedkładane Radzie Powiatu Międzyrzeckiego w ramach sprawozdań z zakresu działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu.